

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE ZA SLOVENSKO PRIMORJE

Leto 1. šte. 134 - Cena 3.- lire

TRST, petek 19. oktobra, 1945

Uredništvo in uprava, Piazza Goldoni št. 1-1
Tel. št. 93006, 93007, 93008. Rokopisne ne vračajo

Zaman misli mala reakcionarna zaostala protijudska klika, da bo mogla zavreti kolo zgodovine. Ljudstvo je začelo s svojimi lastnimi rokami, s svojim delom pisati svojo zgodovino.

KARDELJ

Naša moč je bila v ljudstvu Govor maršala Tita bivšim aktivnim častnikom

V torek popoldne je maršal Josip Broz-Tito v Zemunu obiskal bivše aktivne častnike, ki so se vrnili iz ujetništva in stopili v Jugoslovansko armado. Pred približno 500 častniki je maršal Tita v prisotnosti generalnega poročnika Arse Jovanovića, generalnega poročnika Koče Popovića, generalnega poročnika Kostja Nadića, generalnega poročnika Ljubodraga Djurića, generalnega poročnika Ulepića in drugih višjih častnikov Jugoslovanske armade, imel v dvorani gozdarske fakultete naslednji govor:

«Tovariši častniki! Prišli ste iz ujetništva, kjer ste pokazali, da ste ostali zvesti svojemu narodu in svoji deželi, ki se je borila na življenje in smrt proti sovražniku, v čigar krepilnici ste bili. Hotel bi vam ob tej priliki reči, da med vami, ki ste bili v nemškem ujetništvu, v nemškem peklu, in med temi borci tu ni razlike. Leta 1941 ste bili v boju odločeni, da daste tudi svoja življenja za stvar svoje domovine. Ni bila vaša krivda, da so se našli izdajalci, ki niso znali, a so večini tudi niso hoteli braniti dežele, ko so jo napadli nemški, italijanski, madžarski in drugi sovražniki.

Znan vam je položaj ob tem času. Gotovo vam je znan večji del tistega, kar se je potem dogajalo v Jugoslaviji. Hotel bi se samo s nekaj besedami ponovno dotakniti te dobe leta 1941, ko je bila naša dežela preplavljena s sovražnikovimi tolpmi, razorožena, ter ji je bilo odvzeto vse, kar bi ji omogočilo, da se upre. Takrat se je ljudstvo, ko je videlo, da so ga izdali, odločilo, da vzame svojo usodo v lastne roke. Ali bi partizanski odredi, ki smo jih mi vodili, mogli vzdržati čez tega ne bi želelo vse ljudstvo in nas ne bi podpiralo? Sami veste, kaj pomeni rvanje se s tako velikimi, do zob oboroženimi in s fantaziranimi tolpmi, ki so imele za cilj uničiti nas. Naša moč je bila v ljudstvu. Naša moč ni bila v eni skupini ljudi, temveč

„Grem, da preprečim bratomorni boj“

Toda nekaj dni pred našim srečanjem, kakor so to nedavno izjavili njegovi ljudje na sodišču, je prišel k njemu neki gostavec, zaupnik nemškega poveljstva. Nisem vedel za to, sicer ne bi niti šel k njemu. Nadajevali smo boj, o avtoritaciji Krupanj, Lomnici, Ušiću, Požeju, Ulici, Čačaku, Gorju Milenovic in veliko omenjati tja do Sandžaka. Potem sem se hotel ponovno sestati z Dražom. Pozval sem ga namreč, naj zaradi tega sestanka pride bliže na moje njegovega omenjati, ki je obsegalo 3-4 vasi na Ravno goru. Njegovi so se izgovarjali, da je Draža bolan. Mene pa so naši tovariši pregovarjali, naj ne grem tja, ker so v tem času častniki že začeli ubijati naše tovariše. Dejal sem: grem tja, ker moram iti, da bi se enkrat poljski preprečiti bratomorni boj, preprečiti, da bi Draža šel k Nedici. Nisem vedel, da je on še takrat odšel k Nedici.

Na tem sestanku sem mu objubil 20.000 nabojev in 500 pušk iz naše ujetniške tovarne. Vse to je tudi dobil. Ni hotel sprejeti vseh naših točk, ki so vam gotovo znane. Hotel je namo dobiti puške, municijo in de. na ter se sporazumeti, da se med sebojno ne napadamo. Ko pa smo se vrnili v razgovor, so nas častniki odprto napadli. Kaj pa je to? Takrat zgodilo? Razbili smo njihovo bratstvo v vojsko na drobne košce pri Ušiću Požeju ter preganili Dražo na Ravno goru. Če bi takrat ne prišel v naš štab bivši predsednik Mitkić in nas prošil in zaklinjal, bi mi Dražino vojsko že takrat likvidirali. Pogrešili smo, ker tega nismo storili.

Zahadali so nam nož v hrbet

Torej, tovariši častniki, storili smo vse, da ne pride do medsebojnega boja. Nismo krivi mi, temveč so krivi oni, ker so se pustili voditi po tistih, ki so pobegnili iz dežele in po drugih, ki so imeli nekatere račune v naši deželi ter tistih, ki so sedeli v naši deželi in sodelovali z okupatorjem.

Več ali manj veste, kako se je naš boj razvijal dalje. Veste, da je prva nemška ofenziva proti nam, ki jo je pripravljal Krupanj, propadla. To, da Nemci so takrat nadaljevali s ofenzivami, z nadmočnimi silami, tako, da smo morali v novembu leta 1941 v ogrorjenih bojih zavestiti srbske ozemlje. Bili so to ogorjeni boji in srbski narod bo vedno ponosen na vsa junaka dejanja, ki so jih njegovi sinovi izvršili na bojiščih. Imeli smo nekaj topov in tankov, toda vse to je bilo nad vse nabotno naprosi dobro oboroženi nemški elitni vojski, a katero so se bojevali proti nam tudi bratavce

Tisti, ki so prišli k nam, so bili res zvesti svojemu narodu ter so vzdržali vse trpljenje in težave. Bil je, žal, velik del častnikov, ki niso odšli v ujetništvo, ali ki so jih kaseje iz ujetništva izpustili, da bi stopili v boj proti nam na drugi strani fronte, v boju proti NOV. V naši vojski so se takrat ustvarjali novi častniki, rekrutirani od spodaj, iz kmetov, delavcev in poštene inteligence. Mnogi od njih so se izkazali kot sijajni vojni in politični voditelji. Mnogi od njih so dosegli visoke in odgovorne položaje ter do bili visoka priznanja. Z novo armado se je ustvarjal in se še ustvarja nov častnik kader. Toda vse to je prešlo, da bi zadovoljili potrebe, pred katerimi stojimo. Zaradi tega moramo samo pozdraviti vašo zvestobo ljudstvu in vašo odločenost, služiti v naši ljudski armadi, kot pravi in iskreni ljudski častniki. To zvestobo in odločenost sprejemam z velikim veseljem.

Železni duh

Mi ustvarjamo, izpopolnjujemo in bomo še bolj izpopolnili našo novo Jugoslovansko armado. Ustvariti hočemo armado, ki bo sposobna braniti svobodo in pridobitve, ki si jih je naš narod priboril v tem boju, braniti meje naše demokratske federativne Jugoslavije, armade, ki bo vreden zavrnik velike in slavne Rdeče armade. (Buren aplavz in vzkliki: Živela junška Rdeča armada!).

Začeli smo iz nič. Danes imamo veliko, dobro oboroženo armado. Imamo še težave z oskrbo obleke. Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli bomo visoke vojne učne zavode, v katerih se bodo izpopolnjevala nova pokolenja, ki bodo sposobna in vredna voditi Jugoslovansko armado.

Naši smo namreč Jugoslavijo po-

rušeno, dobili smo v roke deželo, ki je vsa oropana, iz nje je odpelano vse in večji del tovarn je onesposobljen. To tovarne moramo usposobiti, povečati moramo proizvodnjo. Te težave nam onemogočajo, da bi hitro oskrbeli našo armado z vsem, kar je potrebno. Imamo dovolj orožja, imamo močno letalstvo, najboljše topove, letala, kakršnih Jugoslavija ni nikdar imela, imamo najboljše tanke, ki so se izkazali nadmočne proti nemškim tankom. Toda mi imamo še nekež, kar je pri drugih redko: železen duh, ki veje ne samo v vojski, temveč v vsem ljudstvu. Imamo še nevideno odločnost, obroviti svojeto deželo, odločnost, braniti pridobitve tega velikega osvobodilnega boja. Imeli bomo tudi obleko in obutev, imeli bomo tudi nove vojašnice, imeli bomo šole, imeli b

Ne smemo jih pozabiti

Trst, 17. — Obnova je glavno vprašanje v vseh evropskih deželah, ki so bile v šestih letih vojne več ali manj prizadete. Po vsej Evropi si danes avtoritativni narodi obnavljajo porušeno industrijo, porušena mesta in vasi, ceste in mostove. Vse finančne in delovne sile so v teh deželah stavljene na razpolago obnove, da se čimprej zagotovi izmučenemu ljudstvu življenje, vredno človeka.

Kakor drugod, imamo tudi pri nas dolžnost staviti vsa svoja sredstva in vse svoje sile za obnovo poženih in uničenih vasi. Če pogledamo samo na naš bližnji Kras, vidimo, koliko je podivjal okupator uničil in požgal. Očrnelo se na naše krajeve, ki s naj večjim občudovanjem vrednim junstvom prenašajo potrditve svoje nesreče. Pogledimo kako žive, kaj mislijo in kaj pričakujejo od nas vseh, od merodajnih oblasti.

Kam plovemo?

Pred časom smo na zboru volivcev v BOVCO sklenili, da v počastitev naših padlih borcev in v spomin dneva osvoboditve izpod fašističnega suženjstva preimenujemo nekatere ulice in trg.

V trg «Svobode» smo preimenovali trg «Vittorio Emanuele» in tako za vedno izbrisali ime, ki je za nas simbol suženjstva.

Bivko ulico «Roma» smo preimenovali v ulico «Golobar», da bo našim potomcem ostal v spominu fašistični teror in zahrbnost izdajalcev na Golobarju, kjer je 26. aprila 1943. leta našo padlo 32 partizanov.

Ulico «28. oktobra» smo preimenovali v ulico «1. maja», ker so tega dne borci J.A. osvobodili Bovec in ker je praznik 1. maja simbol delavske moči.

Končno smo približili na te ulice in trg izgubljene deske z novimi napismi. Pa glejte! Kar na lepem je potem prišla zavestna policija in deske odstranila. Policaji so se izgovarjali, da jih nismo vprašali za dovoljenje.

...

Svobodoljubno KRMINSKO prebivalstvo je dalo duška in izraz svojim demokratičnim navedstvom s tem, da je manifestiralo z napisi po hišah in sidovih za priključitev k svobodni federaciji demokratičnih Jugoslovij. 16. oktobra pa so prišli te Vidne najeti ozopovci in hoteli v rminu odstraniti vse napise, nato so uporabljali različne barve in maše, toda krmirsko prebivalstvo je to opazilo in jih osteno preteplelo. Zilovci iz idma so se morali zateči v bolnico, svobodoljubno prebivalstvo pa je s tem pokazalo, da bo zoperstavljal vsakomur, ki bi ga skušal prikrivati za njegove teško priborjene pravice.

...

Na vogalu ulice Mamelij v Gorici je skupina pripadnikov «Lega nazionale» ustavila dva mladeniča, Maver Emilia in Jurca Alojza, ter zarjavela nanju: «Kaj delata v Gorici? Ali ne veste, da je tu mesta samo za Italijane?» Pogumno sta jim odgovorila: «Tu sta doma in nihče naju ne bo podil proč.» Za ta odgovor so ju poskušali preteptati. Maverju se je posrečilo pobegniti, Jurca pa so fašisti, ki so imeli bice, nože in palice, preteptali, dokler se ni približalo nekaj ameriških vojakov. Napadatelji so poskrbili nože in bice, mladenič pa je izbral priključiti in jim zbežal iz rok.

Ameriški vojniki, ki so vse to videli, so šli mirno mimo. Fašisti so se spet postavili na vogal in čakali novih žrtv.

Ples v narodnih nošah

Opozarjamo vse, ki so dobili krožnice o plesu v narodnih nošah na prireditvi «Za našega ljaka», da je prireditelj, ki je imela bliž 21. t. m., odgojena za nedoloten čas.

Prebivalci najbolj porušeni vasi kot so Macovljevi, Kozljevi, Vižovnje, Cerovlje, Medja vas, Mauglje, Stanjelj, Rihenberg in Komen. Ti ljudje se nahajajo v nepopolni bedi sredi svojih ruševin. Uredili so si zaselka, bivališča iz ostankov požganih hiš. Stisnili so se prostore, ki so bili manj poškodovanih stavb, kjer so stanovanske in higienijske prilike nemogoče.

Ljudje so po veliki večini brez sredstev. Nekateri so se vrnili iz koncentracijskih taborišč iz Nemčije, brez oblike in obutve, ter nimajo niti sredstev za nakup aprovizacije. Za primer koliko so te vasi prizadete in koliko so ti ljudje pretrpeli pod sovražno okupacijo, navajamo samo nekaj krajev. Kozlje je najbolj prizadeta vas v Sežanskem okraju. Od 55 prej obstoječih stanovanskih hiš, je popolnoma porušeni 12, deloma porušeni 14. Od 57 hlevov je popolnoma porušeni 29, od 65 gospodarskih poslopjaj pa je popolnoma porušeni 53. Skupno predstavlja porušena kultura 21.337 m³ zgradbenih prostornin.

V Mavhjah je od 147 hiš, popolnoma porušeni 132 in deloma porušeni 15. V Vižovljah je od 51 hiš popolnoma porušeni 41 deloma porušeni 10. V Medji vasi je od 59 hiš popolnoma porušeni 59, to je vse. V Cerovljah od 96 hiš, popolnoma porušeni 90, deloma porušeni 6. Vsega skupaj je v teh štirih vseh popolnoma porušeni 322 zgradb, deloma porušeni pa 12 zgradb. Skupna porušena kultura predstavlja visoko število 203.142 m³ zgradbenih prostornin. Rihenberg ima pa od 210 stanovanskih

Skroz' glad in trpljenje...

Mučeništvo našega ljudstva v taborišču na Rabu

Legotaborišča Rab so izbrali italijanski fašistični oblasti na tem otoku tako, da je bila glede na klimo in druge okoliščine za interniranje ugodna. Taboriščni prostor se nahaja na jugo-vzhodnem delu Raba med zalivom Eufemija in Campora v ravlini na koruznem polju in peščinah, vlažnih tleh, v notranjosti tako hladnih, da so poleti, v najhujši vročini, v globini okrog 70 cm, služila internirancem kot hladilnik za pitno vodo. Kjerkoli so kopali preko 1 m globoko, so našli na vodo, mestoma je v globlini pol metra. Taborišče je bilo s severne in južne strani obkroženo z nizkimi, deloma porušeni gradi, ki so ga oklepali tako, kot bi bilo vloženo v izboklo školkijo.

V severo-vzhodnem delu taborišča je ta prostor predelal potok, ki so ga regulirali in speljali tako, da je tekel drugod kot prvotno. Pri tem so se upali, kajti ob nalihih jo potok naravnost v hudournik in delal mnogo pregleda.

Taborišče julija 1942, ob prihodu prvih internirancev sploh ni bilo pripravljeno za določene namene. Gotovo so bile v splošnem živne ovire in strazne naprave, — v surovem stanju poti, kopalne in pisarniške lope iz surovih desek, — male vojaške sotoke za 6 oseb so šele postavljali — vse ostalo pa naj bi se šele postopoma dogradilo. Z ljudmi so v začetku postopali kot s psi. Oddelili so ošete od družin. Nihče ni smel čiti pogledati izpod okna, sicer je že zapel bil po njegovem hrbtu.

Uprava s karabinskimi polkovnikom Culijem na čelu se je nastanila na vzhodni strani na gričku, v bivši Radčevi ljudski soli, od koder je bil razgled po vsem obširnem taborišču. Zlasti posnaten je bil pogled na taboriščne pogoje. Električne luči, ki so bile v trikutnih črtah speljane preko vsega ogromnega taborišča, so razsvetljevale morje malih piramid. Preko vsega ogromnega prostora pa je nepretrga, no drsela vijoličasta luč žarometov, ki je kakor pošastna roka grabila od sotoke do sotoke. V tej razsvetljavi so bili ljudje, ki so se oddaljevali predelov taborišča stopali proti stranicam, kakor duhoviti, sploh se jim vzdajali v tem taborišču prav podzemsko. Vse je bilo preračunano na to, da je orepalo človeka prav poslednji drobci človeške dostojanstva. Zaveznost je računalo vodstvo taborišča s dvema

hiš porušeni 180. Toda niso utrkali le materialne škode, temveč jih je mnogo obolelo zaradi internacije. Od 989 prebivalcev jih je bilo 420 v zaporih, okoli 600 je pretrpelo, 60 pa mučenih. Telesne pogoje je utrpelo 16 ljudi. V internaciji je bilo 620 ljudi, kjer jih je po dosedaj znanih podatkih umrlo 24, 200 ljudi je bilo odpelanih v izredne batalijone italijanske vojske. Na prisilnem delu jih je bilo 26. Ragen tega je dal Rihenberg 156 borcev v narodno osvobodilno vojsko, od katerih jih je padlo 25. Po takem trpljenju in po tolikih žrtvah, so ti ljudje danes prisiljeni stanovati v praščilih hlevih ali pa pod milim nebom.

Zima se bliža in z njo razi in pomankanje. Kam bodo šli vsi ti ljudje? Ali jih bomo pustili umreti od mraza in lakote po vsem tem, kar so dali v borbi proti nacifašizmu? Po vsem njihovem trpljenju je naša dolžnost, da jim na vse načine pomagamo, da zbiramo vse, da se jim ljudem vrne vsaj zaslužen domov, da bodo lahko čez zimo pri svojem toplem ognjišču. Upamo, da bo naše ljudstvo, kakor tudi merodajne oblasti, imelo za to popolno razumevanje in bo že enkrat pokazalo tiho bratstvo in edinstvo, ki nas je vodilo v skupni borbi proti skupnemu sovražniku.

Zastopniki okrožij, kakor tudi goriskoga in tržaškega Mestnega osvobodilnega sveta, ter mestnih osvobodilnih svetov Trbičja in Gorice, Na seji so se obravnavala razmota vprašanja v zvezi s položajem v naših mestih in na deželi; o našem združništvu, ki se nadvse ugodno razvija, o našem kmetskištvu, o razmerah v posameznih okrajih.

Zastopniki okrožij, kakor tudi goriskoga in tržaškega Mestnega osvobodilnega sveta so podali obširna poročila o vseh vprašanjih, ki se tičejo prebivalstva s tega področja in o gospodarskih, kulturnih in političnih prilikah v deželi.

Na seji je prišel do izraza posebno razvoj našega združništva, ki doživlja velik razmah. Ljudstvo je v združenju našlo organizacijo, v kateri bo v najprimernejši in najkoristnejši obliki ščitilo svoje gospodarske interese. Po deželi so ustanavljali združne raznih vrst. Po sebnosti mnogo pa je združevanje vseh vojaških okoldovancev in opravljale hkratu tudi važne obnove naloge. Mnogo pa je že tudi drugih združ, tako proizvajalnih, na primer: kamnoseških, mizarških in drugih, pa tudi prodajnih in nabavilskih.

V našem kmetskištvu je nastalo v zadnjem času zelo pereče vprašanje krme, ki je bilo letos zelo malo, tako, da je nastopila nevarnost, da bo živini manjkalo krme. Velik razmah so dosegla prosvetna društva, ki so se lahko pričela uveljavljati tudi že z množičnimi prireditvami, ki so v zadnjem času zelo veselestranski uspehi.

Kar se tiče političnih prilik, je značilen primer sežanskoga okraja, kjer so zavestne oblasti priznale narodno osvobodilnemu odboru iz

seboj samo nekaj priloge. Sli so do Tarčeta. Po nekaj dneh, ko je jugoslovanska vojska kapitulirala, pa so se vrnili na domove. Toda našli so jih izopane in onesnažene. Tako je prebivalstvo Trente izgubilo skoraj vse. Danes jim skušajo naše oblasti pomagati, kolikor je v njihovi moči, in Trentarji se zavajajo da se je usrešili njihov sen; da bodo pripadali demokratični Jugosloviji.

Pogreb garibaldincev
Prebivalstvo Fojana je 16. t. m. sprejelo na zadnje pot 5 padlih garibaldincev. Žalnega spreveda so se udeležile vse profitašistične organizacije ter veliko število predstavnikov okoliških vasi. S tako veliko udeležbo je ljudstvo pokazalo svoje spoštovanje do borcev za svojo budo.

Prireditve v Komnu

Ponovno važno vemo na prireditvi žalošne «Moč uniforme», se bo vršila v nedeljo dne 21. t. m., ob 14 uri v Volčjem gradu pri Komnu. Po prireditvi prosta zabava in ples.

Popravak

Popravljamo članek pod naslovom «Poziv», priložen dne 28. septembra p. m. v št. 116.

...Pred smrtjo je izročil tovrstniški obliko in uro, ki jih ima izgrajene naše domovine, tudi pouk v veronauku se bo podučeval popolnoma svobodno in neovirano, seveda ne tako, kot za časa fašizma.

šeno sophal. S skokom je prenešal jahca preko borov, ki so padli ravno nad ljudi poleg mitraljeza, in sablja je opisala svetle lok in se zaskakala v modri kvadrat čepca.

Ponovno je sablja potoela skozi razgled, pripravljena, da se spusti na drugo glavo. Toda plašni konj je odskočil na stran.

Kot divja planinka reka je pri delu eskadron na razpotju in de setina, sabelj se je zabiskala v zraku.

Doigi ozki hodniki zapora so od jednolični od klincev.

V mračnih celicah, polnih ljudi izmučenih obrazov je bilo veselo prasečenčje. V mestu je borba — ali je sploh možno verjeti, da je odjekne nežno, neizkrjučivo nežno: no odjek preblij njihovi.

Stranjanje je že v dvorišču. Po hodnikih tekaajo ljudje in naenkrat odjekne nežno, neizkrjučivo nežno: «Tovariši, pridite!»

Pavle je prišel pred zapra vrata s majno lino, skozi katero je bilo vanj uprt deset oči. Vse oman, ljen je udarjal s koptom po zapahu. Še enkrat in še enkrat.

(Se nadaljuje)

Pokop partizanov

Dne 20. t. m. ob 14. uri bo v Koprivski pokop v Piru Mirkota (Slavkova), predsednika Izvršnega NOO-ja za bivše Srednje primorsko okrožje. Tovariš je bil eden prvih kraških borcev in aktivistov. Neustrašno je se boril za boljše bodočnost svojega naroda, za svobodo, ki mu je ni bilo usojeno uživati. Četnikski drhal ga je pri izvrševanju dolžnosti ujela, nečloveško mučila in umorila. Pokopani je bil zacasno v bližnjem gozdu pri Dobrbergru.

20. t. m. bo njegovo truplo prepeljano na domače pokopališče. Vabimo, da se pogreba udeležijo vsi znanci in prijatelji.

Seja predsedstva PNOO-ja

Včeraj popoldne se je sestalo predsedstvo PNOO za Slovensko Primorje in Trst. K seji so bili povabljeni tudi zastopniki Tržaškega in Goriskoga okrožja, tržaškega Mestnega osvobodilnega sveta, ter mestnih osvobodilnih svetov Trbičja in Gorice. Na seji so se obravnavala razmota vprašanja v zvezi s položajem v naših mestih in na deželi; o našem združništvu, ki se nadvse ugodno razvija, o našem kmetskištvu, o razmerah v posameznih okrajih.

Zastopniki okrožij, kakor tudi goriskoga in tržaškega Mestnega osvobodilnega sveta so podali obširna poročila o vseh vprašanjih, ki se tičejo prebivalstva s tega področja in o gospodarskih, kulturnih in političnih prilikah v deželi.

Na seji je prišel do izraza posebno razvoj našega združništva, ki doživlja velik razmah. Ljudstvo je v združenju našlo organizacijo, v kateri bo v najprimernejši in najkoristnejši obliki ščitilo svoje gospodarske interese. Po deželi so ustanavljali združne raznih vrst. Po sebnosti mnogo pa je združevanje vseh vojaških okoldovancev in opravljale hkratu tudi važne obnove naloge. Mnogo pa je že tudi drugih združ, tako proizvajalnih, na primer: kamnoseških, mizarških in drugih, pa tudi prodajnih in nabavilskih.

V našem kmetskištvu je nastalo v zadnjem času zelo pereče vprašanje krme, ki je bilo letos zelo malo, tako, da je nastopila nevarnost, da bo živini manjkalo krme. Velik razmah so dosegla prosvetna društva, ki so se lahko pričela uveljavljati tudi že z množičnimi prireditvami, ki so v zadnjem času zelo veselestranski uspehi.

Kar se tiče političnih prilik, je značilen primer sežanskoga okraja, kjer so zavestne oblasti priznale narodno osvobodilnemu odboru iz

seboj samo nekaj priloge. Sli so do Tarčeta. Po nekaj dneh, ko je jugoslovanska vojska kapitulirala, pa so se vrnili na domove. Toda našli so jih izopane in onesnažene. Tako je prebivalstvo Trente izgubilo skoraj vse. Danes jim skušajo naše oblasti pomagati, kolikor je v njihovi moči, in Trentarji se zavajajo da se je usrešili njihov sen; da bodo pripadali demokratični Jugosloviji.

RKS pomaga Primorcem

V bovskem okraju, ki je razdeljen na dve coni, je prehrambeno stanje precej različno. V coni A se ljudstvo pritožuje, da aprovizacija še zdaleka ne zadostuje velikim potrebam. Drugače pa je v coni B, kjer aprovizacija zadostuje in nekatere vrste blaga celo preostajajo. Tobačnih izdelkov je tam dovolj, v Bovu pa morajo prebivalci kupovati cigarete po visokih črnoobčinskih cenah.

V Trenti in Soči, kjer je ljudstvo precej ubožno, vlada sedaj dobro razpoloženje. Po cesti, ki pelje iz Kranjske gore, vozijo vsak dan tovrstni avtomobili, ki prevajajo hrano v Trento, Sočo in Čezsočo. V letih od razpada Italije pa do osvoboditve ni dobivalo prebivalstvo niti kakšne aprovizacije. Zene so morale nositi na hrbtu koruzno moko in druge potrebščine skozi nemake postojanke iz Furlanije. Kljub bedi in stradanju pa je prebivalstvo delilo še to, kar je imelo, z borci in je tudi žrtvovalo mnogo svojih najboljših za svobodo. Samo iz vasi Trente je padlo 11 borcev.

Glavni RKS je sedaj po posredovanju fizkulturnega društva «Jesence» postal v Trento nekaj oblike in hrane, ki je bila razdeljena med prebivalstvo. Trentarji so zelo veseli in hvaležni, saj so bili le pomoči res potrebni. Ko so morali leta 1941, zapustiti svoje domove, ker je fašistična Italija za hrbtno napadla Jugoslovijo in je vojska izpraznila cele predele, so ameli v najkrajšem času odnesti a

bi tako prekinile Poljakom zvezo za umik.

Ko je dobil od ujetnikov podatke, da se v Zimorju nahaja štiri armade — a v resnici je bil tam štib fronte — se je komandant konjeniške divizije odločil, da zavzame važne železniške postojanke in upravna središča — Zimor in Berdicev. 7. junija ob zori je se na padla Zimor četrta konjeniška divizija.

V enem izmed eskadronov je na mesto padlega Kuljapka kot čelni jahal Koragin. Sprejet je bil v eskadron na skupno prošnjo vseh borcev, ki niso pustili izpušiti iz rok tako dobrega harmonikasa.

Razvili so se pred Zimorom, ne da bi pomislili plahe konje in svetle sablje so se s srebrnim alajem zasvetile v soncu.

Zemlja je zastokala, konji so se vzpenjali, borci pa so se vzdignili v tremeih.

Hitro, hitro je brzela zemlja pod nogami in veliko mesto z vrtovi je bilo vedno bliže diviziji. Hiti se nimno vrtovi, se približi v središču. Krk, stražen kot smrt: «Preda, se!» je pretrgal ožrače.

Preplašeni Poljaki niso nudi

Dijaški dom v Tolminu

Z novim šolskim letom se odpre v Tolminu dijaški dom za dijake in dijakinje tolminske nižje srednje šole. Vsi, ki so se prijavili, naj prinesejo s seboj razen perila tudi posteljnino (rjuhe, odejo, prazno alarmnajo, ogrievnik) jedilni pribor, čistilni pribor in copate, po možnosti s primerlim kovčgom.

Vsak gojenec in gojenka mora prineseti s seboj in oddati upravniku zavoda glavo septembeske življake nakaznice oziroma, potrdilo, da ni prejel za oktober živil. Oni, ki niso dobili življah nakaznic, ker so starši pridelovali žitaric oziroma, maslo, se morajo obvezati, da bodo odgovarjajočo količino živil zavdu vrnili.

Integru dne je bila tudi slovenska

otvoritev ljudske italnice in knjižnice v Idriji ob Bači. Izvoljeni so bili člani odbora, naker je sledila manjša kulturna prireditev s prostot zabavo.

Dne 1. t. m. je bila v Devinu tih, a pomembna slovesnost. S starega pokopališča so bili prenešeni na novo pokopališče ostanki pokojnega učitelja Hrabroslava Volariča, ki je ob koncu prejšnjega stoletja budil Slovence v svojem kraju Kobarižu, zadnji dve leti svoje kratkega življenja pa v Devinu, kjer je šele dvaindesetleten umrl. Ta kraj na skrajnem zahodu slovenske zemlje mu je navdihnil pesem «Slovenski svet, ti si krasan». Uglasbil je tudi pesem «Eno devo le bom ljubila». Med ostalimi skladbami so najpomembnejše «Novica», «Večerna», «Se ena», «Salvi zbor naš», «Svojim rojakom», «Jugoslavija», «Slovenskim mladencem» in «Materin blagoslov». Na tej zadnji poti so ga spremljali domačini. Govorniki so opisali njegovo delo kot učitelja in skladatelja. Zalni spreved se je končal z obljubo, da bodo vsi ljubili svojo domovino, da bodo, kot je pokojnik, zastavili vse svoje sile v borbi za svobodo.

Dne 7. oktobra 1945, je bila v Anhorov lepa kulturna prireditev, na kateri so sodelovali pionirji. Ob tej priliki so pokazali svojo sposobnost. Prikazali so igrice in prizore, lepo recitali pesmi, peli narodne in partizanske pesmi kljub temu, da so imeli pri učenju velike težave, ker nimajo povodov. Z raznimi deklaracijami so pokazali veliko hvaležnost Jugoslovanski armadi. Ob tej priliki je ljudstvo skupno z najmlajšimi ponovno razlo željo da bi pripadalo k demokratični federativni Jugosloviji.

Dne 8. t. m. je priredila mladina iz Skopecga miting. Povabila je k sodelovanju tudi IV. bataljon O.A. Po otvoritvi s himno «Naprej» so uprizorili mladinske dvodejanko «Kako so nas učili», ter deklaracijo «Naš narodni dom». Temu so sledile še druge točke, naker je nastopil pevski zbor bataljona s pesmijo «Od Urala do Triglavov». Med predstavo so odmevali vzkliki maršalu Titu in Jugosloviji.

Pretekli teden je bil v Nemškem Rutu velik praznik. Obhajali so god cerkvenega zaščitnika sv. Lambera. Ob tej priliki pa so imeli tudi

Pouk v Idriji

Tudi pri nas v Idriji smo dne 9. oktobra t. l. pričeli z rednim šolskim poukom. Ob 9. uri se je vsa šoloobvezna mladina z šolskim upraviteljem in vsem učiteljskim zborom udeležila šolske maše.

Po maši se je vršila otvoritvena proslava, na katero so bili povabljeni tudi starši. Pri tej priliki sta imela zelo pomemben govor na vso šolsko mladino in na privujoče starše tovariški šolski upravitelj in tov. tajnik Mestnega NOO.

Tudi od staršev zavil pravilna vzgoja. Vzgojati jih moramo v brat-ski ljubezni in edinstvi, kakor nas je tega učil naš prvi ljudski učitelj in narodni voditelj maršal Tito, ki je znal v bratovski ljubezni združiti vse narode naše matere Jugoslovije.

Dne 11. oktobra t. l. se je vršilo v dvorani Mladinskega doma zborovanje vseh referentov idrijskega okraja. Zborovanje sta se udeležila, za zastopnika Poverjenstva PNOO ter vsi člani Okrajnega NOO, ki so v svojih govorih izražali novoizvoljenim referentom amentice, katerih se morajo vsi od ljudstva izvoljeni krajevni NOO strogo držati. Za socialno, kmetsko in zadržno gospodarstvo so dali važne nasvete. Tov. okrajni solski nadzornik je poudaril, da se bo današnja mladina vzgajala v duhu napredka in izgrajene naše domovine, tudi pouk v veronauku se bo podučeval popolnoma svobodno in neovirano, seveda ne tako, kot za časa fašizma.

BRINJE (ISTRSKO) kupuje tvrdka

A. Šarabon & Co., Ljubljana

Zaloška c. 1

NALIVNA PERESA

ter ostale pisarniške potrebščine na debelo vam najhitreje dobavi

„OMNIPOL“

TRST

Via Commerciale šte. 5 - Telef. 29039

Ljudsko prosvetno delo

Dne 30. 9. t. l. je priredila mladina iz Slapa ob Idriji dobro uspešno kulturno predstavo. Na sporedu je bila delotvora «Begunka», ki je bila že večkrat na ponovno zahtevno ljudstva prikazana. Sledile so deklaracije in zborna petje. Prireditve se je ljudstvo polnoštevilno udeležilo. Prišlo je iz vseh okoliš vasi, celo iz sv. Lucije.

Integru dne je bila tudi slovenska otvoritev ljudske italnice in knjižnice v Idriji ob Bači. Izvoljeni so bili člani odbora, naker je sledila manjša kulturna prireditev s prostot zabavo.

Dne 1. t. m. je bila v Devinu tih, a pomembna slovesnost. S starega pokopališča so bili prenešeni na novo pokopališče ostanki pokojnega učitelja Hrabroslava Volariča, ki je ob koncu prejšnjega stoletja budil Slovence v svojem kraju Kobarižu, zadnji dve leti svoje kratkega življenja pa v Devinu, kjer je šele dvaindesetleten umrl. Ta kraj na skrajnem zahodu slovenske zemlje mu je navdihnil pesem «Slovenski svet, ti si krasan». Uglasbil je tudi pesem «Eno devo le bom ljubila». Med ostalimi skladbami so najpomembnejše «Novica», «Večerna», «Se ena», «Salvi zbor naš», «Svojim rojakom», «Jugoslavija», «Slovenskim mladencem» in «Materin blagoslov». Na tej zadnji poti so ga spremljali domačini. Govorniki so opisali njegovo delo kot učitelja in skladatelja. Zalni spreved se je končal z obljubo, da bodo vsi ljubili svojo domovino, da bodo, kot je pokojnik, zastavili vse svoje sile v borbi za svobodo.

Dne 7. oktobra 1945, je bila v Anhorov lepa kulturna prireditev, na kateri so sodelovali pionirji. Ob tej priliki so pokazali svojo sposobnost. Prikazali so igrice in prizore, lepo recitali pesmi, peli narodne in partizanske pesmi kljub temu, da so imeli pri učenju velike težave, ker nimajo povodov. Z raznimi deklaracijami so pokazali veliko hvaležnost Jugoslovanski armadi. Ob tej priliki je ljudstvo skupno z najmlajšimi ponovno razlo željo da bi pripadalo k demokratični federativni Jugosloviji.

Dne 8. t. m. je priredila mladina iz Skopecga miting. Povabila je k sodelovanju tudi IV. bataljon O.A. Po otvoritvi s himno «Naprej» so uprizorili mladinske dvodejanko «Kako so nas učili», ter deklaracijo «Naš narodni dom». Temu so sledile še druge točke, naker je nastopil pevski zbor bataljona s pesmijo «Od Urala do Triglavov». Med predstavo so odmevali vzkliki maršalu Titu in Jugosloviji.

Pretekli teden je bil v Nemškem Rutu velik praznik. Obhajali so god cerkvenega zaščitnika sv. Lambera. Ob tej priliki pa so imeli tudi

Prehrana

Marmelada, od t. j. do četrtka 25. t. m. se bo delila marmelada potrošnikom VIII., XII., XIII. skupine, in sicer po 200 gr na osebo.

Darovi

Družini Stolfa in Trobec Pavla sta darovali vaska Lir 100 za družine padlih partizanov.

V počastitev spomina Stolfa Marlaru daje za sirote padlih partizanov Lir 200 pokojničina mame.

Razdeljevanje duškovnih gnojil

Statistično gospodarski poljedelski urad za Gorlško javlja, da je dal na razpolago poljedelcem določeno količino duškovnih gnojil. Gnojila bodo delili po površini žitom posejane zemlje.

Poljedelci v Gorlškem okrožju bodo lahko na podlagi dokazila o višini pridelka v letu 1944-45 držali nakazila v zgoraj omenjenem uradu, Korzo